

Lokalni biznis centar Cetinje - Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća

Ul. Baja Pivljanina br. 74, Cetinje, Montenegro

Tel./fax: +381 (0)86 235 266 E-mail: bcct@cg.yu <http://www.bc-cetinje.com>

Profil opštine CETINJE

Januar 2007.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2
PROFIL OPŠTINE CETINJE	3
Teritorija	3
Broj stanovništva	4
Jave službe i ustanove	5
Broj preduzeća	6
Resursi i mogućnosti njihove valorizacije	7
POSTOJEĆE STANJE I RAZVOJNI CILJEVI OPŠTINE	9
Saobraćaj i infrastruktura	9
Poljoprivreda	10
Industrija	11
Turizam	11
Zaštita životne sredine	12
PRIVREDNI POKAZATELJI	13
ZAPOSLENOST	15
Podaci o broju zaposlenih i nazaposlenih lica	15
OSNOVNE SMJERNICE STRATEŠKOG PLANA OPŠTINE CETINJE	16
Zaključak	17

PROFIL OPŠTINE CETINJE

TERITORIJA

Cetinje je nastalo 1482. godine, a njegov osnivač bio je Ivan Crnojević. Ime je dobilo po rječici Cetini koja je nekada proticala dijelom cetinjskog polja.

Cetinje se nalazi u istočnom kraško-kontinentalnoj podgorini Lovćena, na dnu Cetinjskog polja koje se prostire između $42^{\circ} 22' 36''$ i $42^{\circ} 24' 23''$ sjeverne geografske širine, i $18^{\circ} 53' 45''$ i $18^{\circ} 56' 22''$ istočne geografske dužine. Zahvata površinu od 910 km^2 ili 6,6% ukupne površine Crne Gore (13.812 km^2), i na prosječnoj je nadmorskoj visini od 672 m.

Geografski položaj Cetinja je povoljan. Udaljeno je 12 km vazdušne linije od Jadranskog mora, a 15 km vazdušne linije od Skadarskog jezera. Sa najbližim gradovima, Podgoricom sa svoje istočne i Budve sa svoje južne strane, povezano je relativno dobrim magistralnim putevima. Sva prigradska i seoska naselja ove opštine su povezana regionalnim asfaltnim putevima. Pokrivenost ovog prostora signalima mobilne telefonije je preko 90%.

Klima Cetinja, uslovljena njegovim geografskim položajem, nadmorskom visinom, blizinom Jadranskog mora i Skadarskog jezera, konfiguracijom reljefa i slično, je tipično kontinentalna sa dugim hladnim zimama, toplim i kraćim ljetima. Cetinje spada među najkišovitijim gradovima u čitavoj Evropi (4000 mm godišnje).

BROJ STANOVNIŠTVA

Podaci o broju stanovnika i njegovoj strukturi dati su prema zvaničnom popisu stanovništva iz 2003. godine.

TABELA BR. 1 – Broj stanovnika i površina prema popisu iz 2003. god.

	Broj stanovnika	Muškarci	Žene	Površina km ²
Crna Gora	620.145	305.225	314.920	13.812
Cetinje	18.482	8.879	9.603	910

TABELA BR. 2. – Struktura stanovništva prema polu i starosti na osnovu popisa iz 2003.

	Godina	Pol	Ukupno	STAROST		
				0-19	20-39	40 i više
Crna Gora	2003	Svega	620.145	176.848	177.184	266.113
		Muški	305.225	91.291	88.510	125.424
Cetinje	2003	Svega	18.482	4.721	5.174	8.587
		Muški	8.879	2.390	2.593	3.896

Iz podataka datih u prethodnim tabelama zaključujemo sledeće:

- q ova opština prostorno zauzima 6,6% ukupne površine Crne Gore;
- q stanovništvo ove opštine čini 2,98% ukupnog stanovništva Crne Gore;
- q trend u procjeni broja stanovnika za period 1997-2005. godine pokazuje stalno smanjenje broja stanovnika u ovoj opštini;
- q struktura prema polu i starosti stanovništva je uglavnom približna prosjeku ukupne strukture u Crnoj Gori.

JAVNE SLUŽBE I USTANOVE

Lokalnu upravu Prijestonice Cetinje čine sledeći organi i službe:

- § Sekretarijat za privredu, razvoj i finansije
- § Sekretarijat za uređenje prostora
- § Sekretarijat za društvene djelatnosti i opštu upravu
- § Sekretarijat za imovinu
- § Sekretarijat za komunalne djelatnosti
- § Služba za skupštinske poslove

Iz okvira nadležnosti lokalne samouprave obrazovane su i funkcionišu sljedeće javne institucije:

- § JU Gradska biblioteka Njegoš
- § JU Vatrogasno društvo Cetinje
- § Javno komunalno preduzeće Cetinje
- § Javno preduzeće Vodovod i kanalizacija Cetinje
- § Javno preduzeće Sportski centar Cetinje
- § Javno stambeno preduzeće, i
- § Javni servis Informativni centar Radio Cetinje

U Cetinju rade sledeće republičke institucije:

- § Osnovni sud Cetinje
- § Osnovno javno tužilaštvo
- § Područni organ za prekršaje
- § Direkcija javnih prihoda
- § Direkcija za nekretnine
- § MUP RCG – OB Cetinje
- § Centar za socijalni rad
- § Odjeljenje tržišne inspekcije
- § Odjeljenje veterinarske inspekcije
- § Zavod za zapošljavanje
- § Lokalni biznis centar Cetinje (Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća)
- § Zavod za zdravstveno-penzijsko osiguranje
- § Zavod za penziono osiguranje
- § Glumačka, likovna i muzička akademija
- § Kraljevsko pozorište „Zetski dom“
- § Gimnazija
- § Srednja likovna škola
- § Srednja tehnička škola
- § Osnovne škole (ukupno 5)
- § JU Muzeji Crne Gore
- § Državni arhiv Crne Gore
- § Centralna biblioteka „Đurđe Crnojević“
- § Zavod za zaštitu spomenika kulture
- § JU Dom zdravlja
- § JU Opšta bolnica „Danilo I“

BROJ PREDUZEĆA

Struktura registrovanih preduzeća i privatnih djelatnosti, data prema podacima Centralnog registra Privrednog suda – Podgorica (www.crps.cg.yu), prikazana je u sledećim tabelama:

TABELA BR. 3. – Pravni oblici privrednih društava registrovanih sa sjedištem na Cetinju¹

Ref.	PRAVNI OBLIK ORGANIZOVANJA	BROJ
1.	Akcionarska društva (A.D.)	11
2.	Društvo sa ograničenom odgovornošću (D.O.O.)	414
3.	Ortačko društvo (O.D.)	13
4.	Društvo sa dijelom stranog društva	5
5.	Ustanove	29
6.	Zadruga	3
7.	Samostalni preduzetnici	415
UKUPNO:		890

NAPOMENA: Procentualno najveći broj preduzeća čine trgovinske radnje, zatim ugostitelji, autoprevoznici, zanatske radnje, itd.

Pored toga, jedan manji broj nevladinih udruženja, od preko 170 registrovanih sa sjedištem na Cetinju (za više informacija vidjeti www.pravda.vlada.cg.yu/registar.php), takođe se bavi privrednom djelatnošću.

Konačno, od ukupnog broja firmi i samostalnih radnji, izvjesno postoji značajan broj onih koji su pred gašenjem, ili posluju veoma loše.

¹ Podaci uzeti krajem januara 2007. godine

RESURSI I MOGUĆNOSTI NJIHOVE VALORIZACIJE

Lokalitet opštine Cetinje ne karakteriše značajnije prirodno bogatstvo:

- q ukupna poljoprivredna površina Opštine je 19.267 ha;
- q obradive zemlje 684 ha, koja je dosta usitnjena i isparcelisana, a uglavnom se gaji povrtno bilje, žitarice, stočno bilje i drugo.
- q postoji preko 6.000 rodnih stabala voća, a godišnji prinos grožđa prelazi 1.200 tona;
- q šumski fond je relativno oskudan i sa godinama ima tendenciju daljeg opadanja, tako da se moraju preduzimati mjere pošumljavanja;
- q od rudnih bogatstava jedino je vrijedno pomenuti nalazište bijelog boksita u Bijelim poljanama, čija je mogućnost eksploatacije dosta ograničena;
- q stočni fond isto tako je dosta oskudan zbog klimatskih uslova i konfiguracije terena;
- q hidro potencijala uopšte nema.

Poseban naglasak treba staviti na dva nacionalna parka:

- q NP „Lovćen“ 6.400 ha
- q NP „Skadarsko jezero“ 40.000 ha

TABELA BR. 4. – Poljoprivredna površina prema kategorijama korišćenja

2004. godina	Ukupno poljoprivredna površina (ha)	Obradiva površina				Pašnjaci	Bare, ribnjaci i trstici
		Oranice i bašte	Voćnjaci	Vinogradi	Livade		
Crna Gora	518.047	46.888	9.696	3.921	128.261	326.620	2.661
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Cetinje	19.267	509	43	138	2.305	16.139	133
	3,59%	1.07%	0,44%	3,57%	1,77%	4,71%	4,76%

TABELA BR. 5. – Brojno stanje stoke, živine i košnica

Jan. 2005	Goveda	Svinja	Ovaca	Konja	Živine	Košnica
Crna Gora	169.340	27.241	254.406	7.447	738.830	35.772
	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Cetinje	1.601	379	3.430	378	15.004	1.277
	0,94%	1,37%	1,33%	4,83%	1,99%	3,45%

Istorijsko-kulturno nasleđe i turistički potencijali

Cetinje ima veoma dugu kulturnu, administrativnu, diplomatsku, obrazovnu i vjersku tradiciju. Uz prirodne vrijednosti i povoljan geografski položaj, ovo čini pretpostavku za uspješan razvoj raznih vidova turizma.

Najveće bogatstvo ovom gradu je ostavila njegova slavna istorija koja se ogleda u brojnim istorijskim zdanjima i spomenicima kulture, što ga čini jedinstvenim gradom u Crnoj Gori. Stoga ga s pravom nazivaju „vjekovnom prijestonicom“ i gradom muzejom. Među najatraktivnijim kulturno-istorijskim zdanjima spadaju:

- § Vlaška crkva – sagrađena 1450. godine;
- § Manastir svetog Petra Cetinjskog – sagrađen 1701. godine;
- § Biljarda Petra II Petrovića Njegoša – sagrađena 1838. godine;
- § Crkva na Ćipuru, u kojoj su sahranjeni kralj Nikola i kraljica Milena;
- § Kraljevska palata Nikole I Petrovića – sagrađena 1867. godine;
- § Vladin dom, odnosno zgrada crnogorskog parlamenta podignuta 1910. godine, danas Narodni muzej;
- § Zgrade bivših ambasada stranih zemalja: Rusije, Francuske, Velike Britanije, Italije, Austrije, Turske, Belgije, Njemačke, Bugarske i Srbije;
- § Mauzolej Petra II Petrovića Njegoša – na Lovćenu na 1657 m nadmorske visine podignut na Jezerskom vrhu;
- § Mauzolej vladike Danila na Orlovom kršu;
- § Ljetna pozornica;
- § Lovćenska vila, i drugi.

„Iako je davno ovaj grad utonuo u dubok san ipak se još uvijek na svakom uglu njegovih ulica može osjetiti dah istorije.“

Posebnu pažnju treba skrenuti na bogatu riznicu Cetinjskog manastira i relikvije koje privlače vjerske turiste, kao što su ikona Bogorodice Filermore i ruka Jovana Krstitelja.

To su upravo i razlozi da su u ovoj opštini glavni pravci razvoja okrenuti ka promovisanju i razvoju turizma kao najatraktivnije privredne grane.

Što se tiče prirodnih vrijednosti, najveće bogatstvo predstavljaju dva nacionalna parka, „Lovćen“ i „Skadarsko jezero“ sa svojom bogatom florom i faunom, kao i velike mogućnosti za razvoj izletničkog, seoskog, sportskog i eko turizma.

POSTOJEĆE STANJE I RAZVOJNI CILJEVI OPŠTINE

SAOBRAĆAJ I INFRASTRUKTURA

1. Putevi i saobraćaj

Lokalna saobraćajna infrastruktura, ukupne dužine 306,92 km, nalazi se u relativno dobrom stanju, a neki od uočenih problema odnose se na širinu saobraćajne trake, nepravilnu nivelaciju, nedostatak ivičnjaka, signalizacije, pješačkih staza i trotoara. Kao poseban problem javlja se nedostatak parking prostora.

Prioritetni razvojni pravci u oblasti saobraćaja su:

- § renoviranje i proširenje puta Cetinje – Podgorica (završeni radovi);
- § renoviranje i proširenje puta Cetinje – Budva;
- § izgradnja dijela asfaltnog puta preko Čeva i Bijelih poljana i povezivanje sa Nikšićem;
- § renoviranje puta Cetinje – Kotor (preko Njeguša), uz Kotorske strane kao posebna turistička atrakcija;
- § renoviranje gradskih i prigradskih puteva, od kojih je najznačajnija rekonstrukcija Lovćenske ulice od skretnice sa Bulevara crnogorskih junaka do mjesta odakle počinju brdsko-brzinske auto trke (radovi u toku);
- § rekonstrukcija ulice Vojvode Boža i Sima Matavulja do naselja 4. jul u dužini od oko 650 m;
- § rekonstrukcija i izgradnja dijela ulice Pavla Rovinskog za spajanje sa kružnim putem u dužini od oko 300 m;
- § izgradnja ulice Obilića od skretnice sa ul. Vojvode Boža i njeno spajanje sa kružnim putem.

2. Vodosnabdijevanje

Vodosnabdijevanje, uprkos ogromnim količinama padavina na ovom području, predstavlja ozbiljan problem u cetinjskoj opštini. Vodovodna i kanalizaciona mreža najvećim dijelom bila je razvijana za potrebe velikih privrednih subjekata koji su danas gotovo ugašeni, pa stoga JU „Vodovod i kanalizacija“ ima velikih poteškoća u poslovanju. Dodatni problem predstavlja niska platežna moć građana, koji uz to dosta neredovno izmiruju svoje obaveze. Takva situacija uslovljava česte prekide vodosnabdijevanja i povremena noćna isključenja.

U proteklom periodu Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID) uključila je rekonstrukciju sistema vodosnabdijevanja Cetinja u donaciju vrijednu 12 miliona dolara za razvoj i unapređenje životne sredine na crnogorskom primorju. Ovaj projekat odnosio se na rekonstrukciju pumpne stanice i izgradnju potisnog cjevovoda u Uganjskim vrelima i završen je 2005. godine. Pored toga, rekonstruisan je i dio gradske vodovodne mreže tako da se ukupna situacija značajno popravila.

Kanalizaciona mreža prekriva uži dio grada i gušća naselja i rađena je za zajedničko odvođenje otpadnih i atmosferskih voda, koje se direktno ispuštaju u Ponor (lokalitet u

istočnom pribrdskom dijelu naselja Donje polje). Ponekad, zbog ekstremnih količina padavina, javlja se opasnost od plavljenja nižih djelova grada i prigradskih naselja.

Dugoročnim investicijama trebalo bi izvršiti potpuno razdvajanje fekalne i atmosferske mreže i uraditi preliminarni prečišćivač otpadnih voda prije njihovog ispuštanja u Ponor.

U toku je izgradnja novog kanalizacionog odvoda na nižem dijelu kružnog puta od Donjeg kraja prema Obilića poljani i dalje pored Sportskog centra do ulice 13. novembra, što je bilo neophodno zbog zadržavanja velikih količina atmosferskih voda, naročito pored pomoćnog terena FK „Lovćen“ i dijela kružnog puta. To je prva faza radova, a dalje se planira izgradnja atmosferske kanalizacije duž kružnog puta do Oboda.

U planu je nabavka novih crpnih pumpi za vodosnabdijevanje iz Podgora dok se ne izgradi regionalni vodovod za primorje i Cetinje.

Zbog rekonstrukcije i adaptacije Sportskog centra, premještene su i rekonstruisane prostorije JP „Vodovod i kanalizacija“ u južnom dijelu objekta.

3. Čvrsti otpad

Usluge čvrstog otpada obezbjeđuje Javno preduzeće komunalno Cetinje, koji se odlaže na nesanitarnoj deponiji koja se nalazi na lokaciji Vrtijeljka udaljenoj od grada 6 km. Ova deponija ne ispunjava ekološke standarde. Jedan od prioriteta Opštine je i otvaranje nove regionalne deponije prema savremenim standardima o zaštiti životne sredine. Takođe je neophodna edukacija građanstva po pitanju odlaganja čvrstog otpada.

4. Elektro mreža, telekomunikacije, TV signal

Protekle decenije urađeno je puno projekata na elektrifikaciji neelektrificiranih sela i zaseoka na području cetinjske opštine. Cetinje je takođe nedavno dobilo dvostruko napajanje električnom energijom izgradnjom novog dalekovoda Podgorica - Cetinje, tako da može ostati bez struje samo u slučaju ispada kompletnog elektroenergetskog sistema Crne Gore.

Ipak lokalne mreže su dotrajale i nalaze se u dosta lošem stanju, što u slučaju većih elementarnih nepogoda i atmosferskih pražnjenja uzrokuje česte kvarove koje stručne službe Elektrodistribucije Cetinje teško mogu stići blagovremeno popraviti, jer navedeno područje obuhvata 572 km².

Telekomunikacione veze neprekidno se unapređuju i uvode novi servisi, posebno nakon privatizacije kompanije Telekom Crne Gore. Lokalna mreža zahtijeva dodatne radove i ulaganja u njenu modernizaciju.

Što se tiče mobilne telefonije, dva postojeća mobilna operatera u Crnoj Gori pokrivaju najveći dio teritorije opštine Cetinje na zadovoljavajućem nivou.

Televizijski signal, koji se emituje preko predajnika na Štirovniku i par lokalnih odašiljača, trenutno je dostupan za dva programa RTVCG, IN, Pink Montenegro i Atlas, a sa nešto slabijom pokrivenošću moguće je pratiti programe MBC i Elmag TV stanica.

5. Radovi od opštedruštvenog značaja

- § Izgradnja nove osnovne škole u ulici Peka Pavlovića - Bogdanov kraj (radovi završeni);
- § Rekonstrukcija zgrade JU „Gimnazija“ Cetinje (radovi u toku);
- § Rekonstrukcija i adaptacija JP Sportski centar Cetinje (radovi u toku);
- § Adaptacija i natkrivanje glavne gradske tržnice (u planu);
- § Rekonstrukcija krovnog pokrivača zgrade opštine (u planu);
- § Osvjetljenje gradskih parkova (u planu);

- § Osvjetljenje staze do Orlova krša i oko samog spomenika (u planu);
- § Izrada urbanističkih planova opštine Cetinje, uz pomoć Vlade RCG i GTZ-a;
- § Planira se otvaranje TV studija na Cetinju kao dijela RTVCG;
- § Planirana izgradnja oko 80 stanova u okviru projekta „1000 stanova solidarnosti“, kao i jedne stambene zgrade za socijalno ugrožena domaćinstva i službenike Opštine posredstvom holandske stambene fondacije „*Stichting Dutch International Guarantees for Housing*“ (oko 30 stanova).

POLJOPRIVREDA

Ukupna *poljoprivredna površina* svih kategorija zemljišta u opštini Cetinje iznosi 19.267 hektara (detaljnije na strani 7, tabela br. 4).

Ukupna površina *šume i šumskog zemljišta* u društvenom vlasništvu (bez nacionalnih parkova) iznosi 2165 ha.

Glavni prioriteti u ovoj oblasti su:

- Ø proizvodnja zdrave ekološke hrane u skladu sa standardima organske poljoprivrede kako bi se dobili kvalitetni proizvodi sa zaštićenim geografskim porijeklom;
- Ø proizvodnja prepoznatljivog njeguškog sira i pršuta visokog kvaliteta kao autentičnog MADE IN MONTENEGRO proizvoda. U oblasti mesne industrije, posebno se izdvajaju firme „MARTEX“, „INTERPRODUCT“ i „NIKSEN TRADE“, a takođe postoje i nekoliko značajna proizvođača sira;
- Ø pčelarstvo – prirodni uslovi veoma pogoduju razvoju pčelarstva zbog postojanja velikih površina pod raznovrsnim medonosnim biljem;
- Ø vinarstvo – naročito u široj okolini Skadarskog jezera;
- Ø prerada endemskih biljaka ovoga kraja u razne biljke ekstrakte potrebne u farmaceutskoj industriji;
- Ø proizvodnja čajeva;
- Ø podizanje raznih mini farmi.

INDUSTRIJA

Nakon prestanka sa radom dva industrijska giganta, EI „Obod“ i IMO „Košuta“, pravci razvoja u ovom domenu usmjereni su ka otvaranju srednjih i malih preduzeća u oblasti lake prerađivačke industrije. Poslednje dvije godine posebnu pažnju privlači firma „KRONUS MN“ koja se bavi proizvodnjom horizontalnih zamrzivača za domaćinstva.

Razvojne šanse za ponovno pokretanje proizvodnje u EI „Obod“ sagledavaju se kroz izdvajanje zdravog jezgra odnosno pogona koji bi se i dalje bavili montažom rashladnih aparata, čime bi se privukao strateški ino partner odnosno investitor za modernizaciju proizvodne opreme, što bi opet Obodove proizvode učinilo konkurentnim na tržištu. Preostale proizvodne hale i oprema mogli bi se iskoristiti za neke druge proizvodne, metalo-prerađivačke ili zanatske djelatnosti.

Vlada Crne Gore najavila je socijalno-razvojni program rješavanja tehnoloških viškova Oboda i očekuje se implementacija prve faze.

„Košuta“ odnosno „Montenegro Modern Shoes“ traži partnerstvo kroz doradu ili izradu pojedinih djelova obuće za strane proizvođače.

TURIZAM

Strateški pravci razvoja ove opštine upravo se ogledaju u ovoj oblasti, od kojih se očekuje i najveća realizacija:

- otvorena rezidencija predsjednika Republike (rekonstrukcija nekadašnje Upravne zgrade EI „Obod“ odnosno bivše Hipotekarne banke);
- otvaranje diplomatskih predstavništava i ambasada (obzirom da postoje zgrade koje su već služile u tu svrhu; ova opcija posebno postaje aktuelna nakon sticanja crnogorske nezavisnosti);
- formiranje i konstituisanje univerziteta kulture;
- rekonstrukcija i sanacija hotela „Grand“ (najveći dio radova već završen);
- adaptacija i uređenje turističkog kompleksa Ivanova korita;
- izradnja žičare Lovćen – Kotor;
- izgradnja turističkog info kioska (radovi završeni uz pomoć IRD-USAID-a).

Novi razvoj i trendovi u oblasti turizma u Evropi i Crnoj Gori pokazuju da su turistički potencijali Cetinja u trendu i da postoje dobre šanse za destinacije koje kombinuju ponudu kulturno-istorijskih spomenika i prirodnih ljepota.

Cetinje, kao vrlo atraktivna turistička destinacija, do sada se odlikovalo tranzitnim turizmom, što bi svakako trebalo promijeniti u smislu što dužeg zadržavanja gostiju kroz raznovrsnu ponudu i aranžmane koji bi se sastojali ne samo od kratkih obilazaka muzeja i kulturno-istorijskih spomenika, već takođe uključili turistička sela (koja bi se trebala pažljivo odabrati i urediti za tu svrhu), izlete, rekreaciju, sport i ekologiju, sve to praćeno bogatom ponudom domaćih specijaliteta (njeguški sir i pršuta, vino, razna peciva itd.) i ljekovitog bilja koje je karakteristično na ovom području.

Dva nacionalna parka takođe su idealni za organizovanje ekoloških radionica, seminara i slično. Kao dobar primjer povezivanja postojećih resursa i potencijala i njihovog iskorištavanja može se uzeti projekat „Škola u prirodi – Prijestonica Cetinje“ u organizaciji Lokalnog biznis centra odnosno Direkcije za razvoj MSP.

Konačno, ne smije se previdjeti ni kongresni turizam kroz iskorištavanje postojećih kapaciteta hotela „Grand“.

Tabela br. 6. – Turizam i ugostiteljstvo: Statistički pokazatelji za 2005. godinu

2005	TURIZAM			UGOSTITELJSTVO		
	Ukupno gostiju	Strani gosti	Noćenja	Broj poslovnih jedinica	Broj ležaja	Ukupan promet u milionima €
CRNA GORA	820.457	272.005	5.211.847	-	116.875	216,68
CETINJE	8.628	1.749	-	-	660	-

ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Ovo je segment kojemu svako savremeno društvo treba posvetiti punu pažnju, naročito imajući u vidu narušenu ekološku ravnotežu na globalnom planu, činjenicu da je Crna Gora proglašena ekološkom državom, i, konačno, želju da svi živimo u što je moguće zdravijem, ljepšem i čistijem okruženju.

Sam grad odlikuje kvalitetna vegetacija koju čine parkovi, skverovi, zelene površine duž saobraćajnica, drvoredi, zelene površine oko javnih ustanova. Ukupna površina gradskih zelenih površina iznosi oko 13 ha.

Dugoročni i najznačajniji projekti zaštite životne sredine svakako se odnose na izgradnju nove deponije koja će zadovoljavati ekološke standarde i omogućiti skupljanje i reciklažu čvrstog otpada, kao i modernizaciju vodovodno-kanalizacione mreže i odvajanje fekalnih i atmosferskih voda, i, napokon, nabavku komunalnih vozila i adekvatnih kontejnera za odlaganje otpada. Naravno ne smiju se zanemariti edukativno-propagandni programi u cilju podizanja ekološke svijesti stanovništva.

PRIVREDNI POKAZATELJI

Pregled stanja u privredi Cetinja dat je na osnovu zbirnih podataka iz Statističkog godišnjaka 2002. godine Republičkog zavoda za statistiku Crne Gore.

TABELA BR. 7. – Društveni proizvod i nacionalni dohodak u hiljadama EUR

	Društveni proizvod		Nacionalni dohodak	
	2002.		2002.	
Crna Gora	1.009.481	100%	802.092	100%
Cetinja	12.473	1,23	8.105	1,01

TABELA BR. 8. – Društveni proizvod i nacionalni dohodak po principu čistih djelatnosti za 2001. godinu

Cetinja	Društveni bruto proizvod	Materijalni troškovi	Društveni proizvod	Amortizacija	NACIONALNI DOHODAK		
					Svega	Neto zarade	Višak proizvoda
A. Poljopriveda	79	48	31	10	22	40	-19
B. Ribarstvo	-	-	-	-	-	-	-
C. Vađenje rude	3	1	2	3	-1	17	-18
D. Prerađivačka industrija	12.571	7.988	4.584	3.535	1.048	6.141	-5.092
E. Proizvodnja električne energije	5.452	2.195	3.257	2.362	895	1.273	-378
F. Građevinarstvo	2.553	2.229	324	28	295	161	135
G. Trgovina na veliko i malo	18.212	12.590	5.622	428	5.195	1.390	3.806
H. Hoteli i restorani	1.540	1.462	78	278	201	451	652
I. Saobraćaj skladištenje	4.370	1.041	3.329	1.583	1.746	832	914
J. Poslovi sa nekretninama	251	172	79	3	76	36	40
K. Zdavstveni i socijalni rad	51	14	37	2	35	19	17
L. Ostale komunalne i društvene djelatnosti	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO:	45.082	27.740	17.343	8.232	9.110	10.360	-1.247

TABELA BR. 9. – Ostvarene investicije u osnovna sredstva u 2003. godini u hiljadama EUR

CETINJE	Ukupno	Po karakteru izgradnje			Po tehničkoj strukturi		
		Novi kapaciteti	Rekonstrukcija, modernizacija, dogradnja i proširenje	Održavanje nivoa postojećih kapaciteta	Građevinski radovi	Oprema sa montažom	Ostalo
UKUPNO	1.679	889	230	560	433	1.246	-
Prerađivačka industrija	360	-	-	360	-	360	-
Proizvodnja električne energije	37	-	19	18	19	18	-
Građevinarstvo	16	-	16	-	16	-	-
Trgovina na veliko i malo	78	-	-	78	-	78	-
Saobraćaj, skladištenje i veze	695	691	3	1	3	692	-
Finansijsko posredovanje	9	-	9	-	-	9	-
Nekretnine, iznajmljivanje	198	198	-	-	198	-	-
Državne uprava i socijalno osiguranje	147	-	138	9	142	5	-
Obrazovanje	1	-	-	1	-	1	-
Zdravstvo i socijalni rad	94	-	11	83	55	39	-
Druge komunalne, društvene i lične usluge	44	-	34	10	-	44	-

Na osnovu podataka iznijetih u ovim tabelama zaključujemo da je privreda Cetinja u 2003. godini ostvarila znatan gubitak kojem su najvećim dijelom doprinijela preduzeća u mješovitoj svojini.

ZAPOSLENOST

PODACI O BROJU ZAPOSLENIH I NEZAPOSLENIH LICA

Podaci o broju zaposlenih u opštini Cetinje dati su iz Statističkog godišnjaka za 2005. godinu Republičkog zavoda za statistiku.

TABELA BR. 10. – Zaposleni prema polu – godišnji prosjek

2004	Ukupno zaposleni	Zaposlene žene	% žena u ukupnom broju zaposlenih
CRNA GORA	143.479	62.700	43,7
CETINJE	4.141	2.127	51,4

Napomena: Učešće ekonomski aktivnih lica u ukupnoj populaciji Opštine je 45,9%.

TABELA BR. 11. – Nezaposleni u Opštini prema evidenciji Zavoda za zapošljavanje²

CETINJE	UKUPNO	Muškarci	%	Žene	%
Broj nezaposlenih lica	1058	523	49,4%	535	50,6%

Poređenja radi, registrovana stopa nezaposlenosti u procentima od aktivnog stanovništva u opštini Cetinje za 2004. godinu bila je 20%, od čega su 12% bile žene. Broj nezaposlenih lica u junu mjesecu iste godine bio je 3883.

TABELA BR. 12. – Kvalifikaciona struktura nezaposlenih lica u cetinjskoj opštini

NK	PK	KV	VKV	SSS	VŠS	VSS	UKUPNO
266	65	280	6	347	53	41	1058

Tabela br. 13. – Prosječne zarade u cetinjskoj opštini

OPŠTINA CETINJE	ZARADA			ZARADA BEZ POREZA I DOPRINOSA		
	2005	Feb. 2006	Mart 2006	2005	Feb. 2006	Mart 2006
Iznos u €	216,77	242,72	192,85	144,70	161,67	124,43

² Prema statistici Zavoda za zapošljavanje, 30. januar 2007.

OSNOVNE SMJERNICE STRATEŠKOG PLANA OPŠTINE CETINJE

Iz dokumenta pod nazivom „Nacrt strateškog plana opštine Cetinje“ (februar 2004.) treba izdvojiti sledeće smjernice iz seta predloga za rješavanje strateških pitanja:

- § Kako razviti ekonomski uspješnu zajednicu?
- § Kako obezbijediti kvalitetnu valorizaciju i zaštitu prostora?
- § Kako poboljšati uslove za razvoj akademija?
- § Kako poboljšati uslove za razvoj zdravstvene zaštite?
- § Kako razviti razvojnu dimenziju budžeta?

Ciljevi koji se žele ostvariti unutar navedenih strateških pitanja su:

1. Kako razviti ekonomski uspješnu zajednicu?

- valorizacija kulturno istorijskih vrijednosti
- valorizacija prirodnih resursa
- valorizacija ljudskih resursa
- valorizacija programa privrednog razvoja
- turizam i komplementarne djelatnosti
- oživljavanje zanatskih djelatnosti
- razvoj vangradskog područja

2. Kako obezbijediti kvalitetnu valorizaciju i zaštitu prostora?

- urediti, dopuniti prostorno plansku (urbanističku) dokumentaciju
- rješavanje pitanja komunalne infrastrukture
- obezbijediti kvalitetno vodosnabdijevanje na gradskom i vangradskom području
- rješavanje problema čvrstog otpada
- trajno rješavanje problema otpadnih i atmosferskih voda
- poboljšanje snabdijevanja električnom energijom
- poboljšanje saobraćajne mreže
- podizanje nivoa tehničke opremljenosti komunalne privrede
- podizanje nivoa opremljenosti opštinske vatrogasne jedinice
- inicijativa o prihvatanju kontinentalne varijante jadransko-jonske magistrale

3. Kako poboljšati uslove za razvoj akademija, kraljevskog pozorišta »Zetski dom« i institucija kulture?

- izrada programa za trajno rješavanje prostornih uslova za rad akademija u saradnji sa Univerzitetom i nadležnim institucijama
- očuvanje u unapređenje duhovnog bogatstva / vrijednosti kroz rad akademija i ostalih institucija
- restauracija »Zetskog doma«³

4. Kako poboljšati uslove za razvoj zdravstvene zaštite?

³ Projekat restauracije „Zetskog doma“, koji su finansirali Vlada RCG i USAID, uspješno je okončan u junu 2005. godine.

- stimulisanje dolaska mladih i univerzitetski obrazovanih kadrova i zadržavanje postojećih
- razvoj i kontinuitet rada srednje medicinske škole
- obnova i sređivanje prostornih kapaciteta u okviru bolnice
- učešće opštine u poboljšanju uslova primarne zdravstvene zaštite

5. Kako razviti razvojnu dimenziju budžeta?

- efikasnija naplata primitaka – prihoda od građana
- efikasnija naplata primitaka od privrednih subjekata
- efikasnija valorizacija opštinske imovine
- usvajanje Zakona o Prijestonici

Za rješavanje navedenih strateških pitanja načinjen je Akcioni plan i određeni vremenski okviri, od kojih su mnogi označeni kao trajni zadaci.

ZAKLJUČAK

Izvjesno je da se pred novom lokalnom upravom, institucijama, privrednim subjektima i građanima Prijestonice otvaraju brojni problemi i zadaci koje treba zajednički rješavati na opštu dobrobit zajednice.

Međutim, izvjesno je i to da nakon obnove crnogorske državnosti, očekivanog ekonomskog boljitka koji se vidi kroz razvoj uspješnih malih i srednjih preduzeća, valorizacije i unapređenja turističkih potencijala Opštine, te kroz vraćanje starog sjaja Prijestonice – Cetinje očekuje svijetla perspektiva.

Lokalni biznis centar Cetinje kroz svoj rad i angažovanje svakako će tome doprinosti u najvećoj mogućoj mjeri.